

אוצר הנפש

** *		
20:30	19:12	י-ם
20:33	19:31	ת"א
20:35	19:24	חיפה
20:30	19:28	ב"ש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר הפרשה "שמעו נא המרים"

משה רבינו ואהרן הכהן הכו בסלע, ולכן לא נכנסו לארץ. נשים לב לדברי משה רבינו לישראל "שמעו נא המרים", מורים פירושו ממרים-מרדנים, סרבנים. המבחן הוא איך להתייחס לרוח המרדנות של הדור הצעיר.

דבר ראשון, האם לדבר או להכות. הבאר היתה בזכות מרים הנביאה, היא פועה המיילדת, שהיתה פועה ומרגיעה את התינוקות – מרים ידעה לדבר אל המרים. כשמרים מתה משה צריך להחזיר את הבאר, אך במקום להסביר-לְבַאֵר (כמו באר) הוא מכה בכוח. עם הדור הצעיר והחופשי הזה – בן המדבר ולא יוצאי העבדות במצרים – אי אפשר לדבר במכות.

יותר מזה: האם אתה אוהב את המרדנות? משה רבינו, נותן התורה, אינו אוהב את המורים-המורדים. אבל כדי להיכנס לארץ ישראל צריך מנהיג שאוהב את כולם, גם את המורדים הסוררים. יתירה מזו: המנהיג לא אוהב אפילו את המורדים, אלא אוהב אותם במיוחד. כי רוח המרדנות שלהם מעידה על עזות חיובית, על יכולת למרוד במוסכמות ולהפוך את העולם. רק צריכים שהמרדנות הזו תתהפך לטובה, ואז המרדנים יהיו שרי הצבא של המלך המשיח. על המרדנים הטובים נאמר "הוי עז כנמר", נמר לשון מר (והנון נוספת כמו בהרבה מקומות), כמו "שמעו נא המרים". "שמעו נא המרים" נוטריקון "שמעו הנמרים".

(מתוך "מעין גנים")

אוצר הפתגם

הרבי אומר, שאצל יהודי כל דבר צריך להיות 'קונץ', משהו לא פשוט.

(שבת ואתחנן פ"ה)

הרבי אומר, על כל יהודי להיות עשיר גם בגשמיות. (ה' טבת פ"ה)

אוצר הסיפור עזיבת החטא בהוה ובעתיד

ישנה חלוקה שכתובה, בין עזיבת החטא בהוה, בה אני לא חושב על העתיד, לעזיבת החטא בעתיד. מהי עזיבת החטא בהוה, ועדיין לא בעתיד?

מספרים על הרבי מליובאוויטש (שיום ההילולא שלו חל ב-ג' תמוז) שהיה מעשן קבוע, ללא הפסק, ופעם אחת שמע שהרבי הקודם, השווער שלו, אמר שלא טוב לעשן, לא כדאי לעשן. הוא היה באמצע סיגריה – באותו רגע הוא מעך אותה ומאז לא נגע יותר בסיגריות לעולם ועד.

אז בעצם היו לו שני הדברים יחד – החוויה של מעיכת הסיגריה בהוה, ברגע הזה, שהיא עזיבת החטא בהוה, וההחלטה לעתיד. אלה שני דברים שונים. ככל שמתבוננים רואים שזו ממש חוויה שונה – מעיכת הסיגריה

הוא היה באמצע סיגריה – באותו רגע הוא מעך אותה ומאז לא נגע יותר בסיגריות לעולם ועד

היא דבר אחד, ועוד דבר הוא 'לעשות חושבים' שאני לא הולך עוד פעם לעשות את הדבר הלא-טוב הזה. איפה בנפש עזיבת החטא לגמרי בהוה? אחרי שיש את אמונת הכפרה והרהור תשובה – שהוא התעוררות הרצון – מה בנפש נותן לך את הכח למעוך את הסיגריה? בטול. הרבי הוא בבטול לגבי הרבי הקודם, והיות שהוא בבטול הוא יכול למעוך את הסיגריה על המקום, בלי לחשוב. אדרבא, אין כאן שום מחשבה – ברגע שהוא שמע שלא טוב לעשן הוא מועך את הסיגריה, בלי לחשוב כלום. פשיטא שבתוך הפעולה הזו בהוה כלול גם שהוא לא יעשן עוד פעם, אבל הוא לא חושב על זה בכלל – זו לא הפעולה, זו לא החוויה. איפה ההוה הזה? הוא בעצם למעלה מהזמן. ההוה הוא בחכמה, הבטול של החכמה.

איפה המחשבה לעתיד, עזיבת החטא לעתיד, שאף פעם לא אעשה זאת שוב? בינה, "עומק אחרית". זו כבר מחשבה ממש. חכמה היא גרעין, טפה, של מחשבה גלויה – "ראשית הגילוי" – אבל בינה היא

המשך בעמ' הבא

אוצר התבונה

"פרו ורבו" - החוק הכללי של התורה

צריך לקיים את כל מצוות התורה כחוק. גם במצוות שיש בהן טעם ודעת, עדות ומשפטים, צריך קודם כל קבלת עול, "נעשה ונשמע". מה הציור של המצוה הכללית ביותר כחוק? המצוה הכי כללית של התורה היא המצוה הראשונה, "פרו ורבו", שכוללת את הכוונה הכללית של התורה, "על יהודי לעשות עוד יהודי".

איך מקיימים את המצוה הזו בתור חק? לכאורה, במקום "זאת חקת התורה" היה צריך לכתוב "זאת חקת הפרה", וכתוב שפרה היא לשון "פרו ורבו". בכל זאת כתוב "זאת חקת התורה", ללמד אותנו שהפרה הזו, ה"פרו ורבו", היא בעצם כלל גדול שכולל את כל התורה כולה.

הרמז הוא שתחת החפה, בשאומרים את ברכת הקידושין, חוזר פעמיים הביטוי "חפה וקדושין" - "והתיר לנו את הנשואות לנו על ידי חפה וקדושין ברוך את הוי' המקדש את עמו ישראל על ידי חפה וקדושין". חפה-קדושין ר"ת חק, חק נתן ולא יעבור". כלומר, בהחלט יש משהו שההליכה להתחתן היא חק.

שואלים בפשט למה כתוב "חפה וקדושין"? אלה שני קנינים, לפי ההלכה - קנין הקידושין, "הרי את מקודשת לי", וקנין החופה, שהוא הנישואין שבאים אחרי הקידושין. לכאורה, היה צריך לכתוב **קח** - קידושין ואז חופה. קח באמת שייך לנישואין, "כי יקח איש אשה" (מקור מצות קידושין) - קיחה היא הפועל של הנישואין בתורה. אבל מדויקים - קושיא שכל התירוצים עליה הם קצת בדוחק - שאומרים "חפה וקדושין". רמז ברור, רוצים להדגיש את ראשי התיבות **חק**, לומר שיש פה ממד פנימי של בטול מוחלט לרצון ה' למעלה מטעם ודעת. הפעולה של חתונה על מנת להקים בית נאמן ודור ישרים יבורך, "על ידי חפה וקדושין", היא חק.

העובדה שהחק הראשון, המצוה הראשונה, הוא חק הטבע היהודי - חק ביחס למשהו שיש אליו דחף ומשיכה טבעיים - היא מקור מובהק למושג שלנו מודעות טבעית (תכלית המודעות האלקית אצל יהודי, להגיע ל"עשה רצונך כרצונו" בעצם).

(ה' תמוז פ"ב)

המשך מ'אוצר הסיפור':

כבר "ראשית המציאות", והמציאות היא שהוא אומר 'לא אעשה זאת עוד פעם', מקבל החלטה. בחכמה אין קבלת החלטה - יש משהו ספונטאני, עזיבת החטא ספונטאנית. אחר כך הוא 'עושה חושבים' ומחליט. ודאי הכח שמעך את הסיגריה נותן כח להחליט שאני אף פעם לא חוזר לדבר הזה - שני אלה בחכמה ובינה, "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין". (ב"ג אלול פ"ג)

אוצר קצר

תיקון לבן ותיקון אדום

חדש תמוז הוא החדש של שבט ראובן, שהאבן שלו באבני החשן היא אדם (שנקרא בלע"ז רובי, על שם ראובן). בכלל, כשמקבילים את הצבעים לחדשי השנה, הצבעים האדומים יותר שייכים לחדשי הקיץ החמים - תקופת תמוז, אליה נכנסנו כעת (כתום לתמוז, כתום-אדום לאב ואדום לאלול). לכן זהו גם הזמן שצריכים לתקן את הצבע האדום. לפי הקבלה, אדום הוא הצבע של הגבורה-השמאל וכנגדו לבן הוא הצבע של החסד-הימין. ביחס לשני הצבעים האלה יש תופעה מובהקת - יעקב אבינו מתקן את שניהם, יש לו תיקון עם לבן ויש לו תיקון עם אדום-עשו.

עשו יותר קרוב ליעקב מלבן - עשו הוא אחיו ולבן הוא רק דוד שלו (ואחר כך גם החותן שלו), וגם גיאוגרפית ארץ אדום קרובה יותר לארץ ישראל (מקומו של יעקב) מחרון. למרות זאת, יעקב הולך קודם כל לתקן את לבן ורק בהמשך הוא חוזר לתקן את אדום.

הלבן והאדום, החסד והגבורה, הם שני סוגים של אהבה - "אהבה כמים" ו"אהבה כאש". "אהבה כמים" היא אהבת אח ואחות, אהבה טבעית, ואילו "אהבה כאש" היא אהבת איש ואשה, אהבה שכלית. זהו חידוש של אדמו"ר הזקן בתניא, ש"אהבה כאש" היא דווקא אהבה שכלית. ההקדמה של תיקון לבן לתיקון אדום אומרת שגם בין איש ואשה צריך קודם אהבה טבעית, אהבה של אח ואחות, ורק אחר כך לעלות לאהבה הלוהטת של הדוד והרעיה. כך בשיר השירים הכלה מכונה "אחתי רעיתי" - קודם אחות ואז רעיה.

גם אצל יעקב אבינו, שהלך ללבן, אפשר לראות את הסדר של "אחתי רעיתי". יעקב נשא שתי אחיות, רחל ולאה - האהבה שלו לרחל, שהיתה "יפת תאר ויפת מראה", היא "אהבה כאש", אהבה ממבט ראשון, ואילו האהבה שלו ללאה היא כאהבת אח לאחות, לאה היא כמו אחותו הגדולה. יעקב התאהב קודם כל ברחל, והוא אוהב אותה יותר, אך בהשגחה פרטית הוא נשא קודם את לאה - ה"אחתי" קודמת ל"רעיתי". דווקא מהשידוך עם לאה, עם "אחתי", נולד ראובן - השבט של חדש תמוז (כנ"ל) - שהיה ראוי לבכורה, מלכות וכהונה. לפעמים חושבים שמדובר רק על מלכות וכהונה, אבל מפורש שהיה זכאי לבכורה וממנה מסתעפות גם הכהונה והמלכות - "ראובן בכרי אתה כחי וראשית אוני [ומתוך כך ראוי היית ל:] יתר שאת [כהונה] ויתר עז [מלכות]". הסימן הוא **בכס** - ר"ת בכורה-כהונה-מלכות.

(ג' תמוז תשפ"ב)